

Noordse vinvis

Balaenoptera borealis

De noordse vinvis is een slanke, middelgrote vinvis, tot circa 18 m lang, met een opvallend hoge sikkelvormige rugvin. Deze is op zee meestal tegelijk met de ademopening te zien. Het aantal keelgroeven is kleiner dan bij de gewone vinvis en de groeven zijn korter. De kop loopt spits toe en het profiel is enigszins gebogen. Rug en flanken zijn donkergrijs, veelal onregelmatig afgegrensd van de lichte onderzijde. De baleinen zijn zwart met opvallend fijne, witte, bijna wollige franje. Noordse vinvissen zijn zeer snelle zwemmers.

Voedsel

Het voedsel bestaat vooral uit copepoden (kleine kreeftachtigen), die aan de oppervlakte worden opgeschept. Daarnaast worden grotere soorten krill, kleine vis en inktvis gegeten (EVANS 2008A).

Areaal

De noordse vinvis is een oceanische, wereldwijd verspreide soort. Hij vertoont uitgesproken trekbewegingen: in de noordelijke Atlantische Oceaan van koud-gematigde tot subarctische wateren in de zomer naar warmer water in de winter, tot in de tropen. Het is een soort van diep water, die zelden afdwaalt naar de Noordzee.

Strandingen van noordse vinvissen in 1970-1988 en 1989-2012.

Strandings of sei whales in 1970-1988 en 1989-2012.

Vermoedelijke verspreidingsgebied in de noordelijke Atlantische Oceaan; dwaalgast in de Noordzee.

Probable range in the northern Atlantic Ocean; vagrant in the North Sea.

Noordse vinvis.
Foto: Steve Geelhoed.
Sei whale.

Voorkomen in Nederland

Gegevens tot 1946

Er is één stranding bekend uit de negentiende eeuw:

- 29 of 31 augustus 1811: Zuiderzee bij Monnickendam, stranding van een nog levend jong dier. Het skelet bevindt zich in Naturalis. Aanvankelijk beschouwd als een jonge gewone vinvis (de noordse vinvis ontving zijn wetenschappelijke naam pas in 1828), werd het skelet door Flower (1864) herkend en uitvoerig beschreven, zij het onder de naam *Sibbaldius laticeps*. Pas Van Beneden (1887) vermeldt het onder de naam *Balaenoptera borealis*, al geeft hij verder enkele onjuiste bijzonderheden (WEBER 1922).

Het is niet na te gaan of er zich onder de door Van Deirse (1931) opgevoerde, slecht gedocumenteerde gewone vinvissen uit vroeger eeuwen misschien een enkele noordse vinvis heeft bevonden.

Periode 1946-1969

Er zijn uit deze jaren geen strandingen bekend. De vinvis die in november 1956 aanspoelde bij IJmuiden en door Van Bree & Van der Feen (1963) als noordse vinvis werd gedetermineerd, bleek later een gewone vinvis te zijn (zie aldaar).

Periode 1970-1988

In deze periode is de noordse vinvis tweemaal aangetroffen:

- 7 mei 1972: Prinses Margriethaven te Rotterdam, zwaar beschadigd kadaver van een jong exemplaar (ca. 8 m); het dier was vermoedelijk op de boeg van een schip meegevoerd en er in de haven afgevallen (VAN BREE & HUSSON 1974);
 - 9 november 1986: Maasvlakte, jong ♂, 10,4 m (SMEENK 1989). Een half jaar later, op 30 mei 1987, werd een vrij grote vinvis gezien even ten zuiden van de Doggersbank, maar het is niet zeker of dit een dwergvinvis of een noordse vinvis is geweest (CAMPHUYSEN 1998).
- Op 17 september 1984 werd een kadaver gevonden, drijvend voor de kust van Nieuwpoort, België. Dit dier werd aanvankelijk als jonge gewone vinvis gedetermineerd (♂, 7,9 m; Van Gompel 1991), maar later aan de foto herkend als noordse vinvis (CAMPHUYSEN & PEET 2006).

Periode 1989-2012

In deze jaren is er één stranding gedocumenteerd:

- 1 augustus 2005: Texel, vondst van het onvolledige karkas van een jong exemplaar (♀, ca. 10 m; CAMPHUYSEN ET AL. 2008).

Veranderingen en oorzaken

De noordse vinvis is een uiterst zeldzame verschijning in de Noordzee. Op grond van de weinige vondsten is geen uitspraak mogelijk over een eventuele toename van de soort in onze wateren.

Chris Smeenk & Kees (C.J.) Camphuysen

SUMMARY**Sei whale *Balaenoptera borealis***

The sei whale is a rare visitor in the North Sea. In the Netherlands, one live stranding has been documented for the former Zuiderzee (now the freshwater lake IJsselmeer), on 29 or 31 August 1811. On 7 May 1972, a decomposed carcass was found in the port of Rotterdam, probably transported on a ship's bulb. There were two recent strandings: on 9 November 1986 and 1 August 2005, and a carcass found floating off the Belgian coast on 17 September 1984.

Gestrande noordse vinvis, Maasvlakte, 9 november 1986. Foto: Ans Molenkamp. Stranded sei whale, Maasvlakte, 9 November 1986.

